HISTORIE

- En mand kom og spurgte, om jeg kunne tage imod nogle jøder. Der kom 400 børn og voksne, i kreaturvogne og i en flyttebus, siger den 81-årige tidligere vognmand og ejer af gården Tammoseholm ved Strøby Ladeplads på Stevns, Einar Larsen.

Tidspunktet var efteråret 1943, da jødeforfølgelserne var sat ind under den tyske besættelse af Danmark.

Einar Larsen bor i dag på Følle Strandvej ved Rønde på Djursland, men han har begivenhederne under den anden verdenskrig i klar erindring. Oprindelig havde han ved siden af gården en vognmandsforretning i Holtug med fire lastbiler og to lillebiler. Under krigen blev de forsynet med gasgenerator, men Einar Larsen solgte sin forretning, fordi han ikke ønskede at arbejde for tyskerne. I 1943 havde han nemlig fundet sin plads i modstandsbevægelsen.

- Den eneste gang under krigen, jeg var nervøs, var den dag i 1943, da medlemmerne af gruppen (vi var syv i hver modstandsgruppe) enkeltvis skulle komme til et ubeboet hus i Gjorslev Bøgeskov og hente våben. Da jeg var på vej hjem med våben i en mappe, mødte jeg et par tyskere med hunde. Heldigvis havde jeg æbler oven i mappen, og da jeg bød tyskerne et par æbler, var de tilfredse. Der blev ingen undersøgelse!

Tammoseholm ligger ned til stranden ved Strøby Ladeplads, og det var nok derfor, man havde udset den til at huse de mange jødiske flygtninge. Da de første af flygtningene kom i en kreaturvogn, spurgte en politibetjent på kystvagttjeneste: - Hvad var det? - Kreaturer, svarede Einar Larsen.

Politimanden var dog ikke i tvivl om, hvad der foregik. Han ringede til sin foresatte, politimester Gelius, Store-Heddinge, og fik besked om, at hvad der foregik på Tammoseholm, skulle han ikke tage sig af. Han skulle i stedet passe sin vagt!

Der kom flere vogne, bl.a. en flyttebus fra Adams Flytteforretning i København, fyldt til bristepunktet med jødiske landsmænd.

Først blev de mange flygtninge bragt ud i stalden, så kom de på magasinet og til sidst i stuehuset.

- Nu kommer der kun en vogn til, sagde forbindelsesmanden så til Einar Larsen. Derefter var der 400 jøder stuvet sammen på Tammoseholm, ventende på flugtmulighed til Sverige over Øresund. De stod ret op i stalden og andre steder på gården, børn og voksne mellem hverandre. Mange af dem havde hverken fået vådt eller tørt. Einar Larsen var på farten hos naboer, lånte flere brød og en røget skinke.

Einar Larsen, 81 år, skjulte de mange jøder, som kom i seks vogne, bl.a. flyttebus.

- Flere af flygtningene tilbød mig penge, men det ville jeg ikke have, siger Einar Larsen.

Fra klokken 18 til 22 var de mange jøder på gården, så blev de så stilfærdigt som muligt bragt ned i et krat ved Strøby Strand for at afvente transport over Sundet. Det var ikke langt fra det daværende singelsværk. De mange børn blandt flygtningene havde fået beroligende indsprøjtninger for ikke at græde, og alt gik faktisk glat. Ud for stranden lå to galeaser, og lokale fiskere roede flygtningene ud i joller. De kom godt til Sverige allesammen.

Men dagen efter viste det sig, at Gestapo havde været i hælene på jøderne.

Min kone kom tidligt om morgenen og sagde, at der var to herrer i stuehuset. De havde hørt, at vi havde jøder indkvarteret.

- Nej, det kan ikke passe, svarede jeg. Vi var slet ikke hjemme!

Mændene, der viste politiskilte, havde været på Gisselfeld og Vemmetofte, før de kom til os. Jeg tror, det var Gestapo-folk, men de var danske.

- Til alt held, siger Einar Larsen, havde jeg været tidligt oppe om morgenen og luftet ud, for der lugtede af hengemt tøj. Nogle børn havde glemt vanter o.lign., og dem fik jeg også af vejen. Samtidig ringede min revisor og min læge og sagde, jeg skulle »indlægges«, så tyskerne ikke kunne opspore mig. Jeg sendte imidlertid min kone på sygehuset i stedet for, og børnene, to drenge og en pige, ind til naboerne. Selv blev jeg hjemme, og der skete da heller ikke noget.

- Men jeg glemmer aldrig aldrig synet af de stakkels mennesker, der var på flugt. De var meget forskrækmte . . .

Canute.